

LISÄSELVITYS JA VIITTAUKSET OIKEUSKÄYTÄNTÖÖN

Vastaanottaja: Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Asia: Kunnallisvalituksen täydentäminen ja lisäperustelut koskien suhteellista vaalia ja vähemmistösuojaa 1145/03.04

Valittaja: Laura Lakso

Avustaja: Varatuomari Matti Torvinen

Vastapuoli: Pelkosenniemen kunnanvaltuusto

Valituksen kohde: Pelkosenniemen kunnanvaltuuston 15.6.2026 kokouksen päätös 45 §
(Toimielimen vaali)

Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle toimitettua kunnallisvalitusta täydennetään ja sen juridisia perusteita täsmennetään seuraavilla korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisukäytäntöön perustuvilla perusteilla. Kyseessä olevat ratkaisut osoittavat valituksen kohteena olevan Pelkosenniemen kunnanvaltuuston vaalimenettelyn olleen lainvastainen.

1. Listavaalin jakamattomuuden periaate (KHO taltiopäätös 102/2015)

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisukäytössään (mukaan lukien taltiopäätös 102/2015, annettu 19.1.2015) vahvistanut suhteellisen vaalin ja listavaalin jakamattomuuden periaatteen. Sen mukaan suhteellisessa vaalissa ehdokkaat asetetaan ehdokaslistoille pareittain varsinainen jäsen ja hänen henkilökohtainen varajäsenensä, jolloin kyseessä on yksi ainoa yhtenäinen vaalitoimitus. Vaatimuskynnystä laskettaessa vaalissa valittavien lukumääräksi on katsottava kaikkien täytettävien paikkojen yhteismäärä, eikä varajäseniä saa jättää laskennan ulkopuolelle tai käsitellä erillisenä vaalina.

2. Vähemmistösuojan ehdottomuus vaalikynnystä laskettaessa (Helsingin HA nro 20/0468/2 / taltio 64 vuodelta 2020)

Kyseisen oikeuslinjan esivaiheessa (vrt. Helsingin hallinto-oikeuden päätös nro 20/0468/2, annettu 1.6.2020, taltio 64) tämä tulkinta liitettiin suoraan vähemmistösuojan ehdottomuuteen. Ratkaisulinjan mukaisesti tilanteessa, jossa vaatimuskynnystä laskettaessa jaetaan läsnäolijoiden määrä virheellisesti vain varsinaisten jäsenten määrällä, vaalikynnys nousee laittoman korkeaksi. Tämä estää suhteellisen vaalin toteutumisen ja murentaa lakisääteisen vähemmistösuojan, jonka

tarkoituksena on taata valtuustoryhmien todellisia voimasuhteita vastaava edustus kunnan toimielimissä.

3. Kielto vaalin toimittamiselle osissa (Ennakkopäätös KHO:2021:149)

Korkein hallinto-oikeus vahvisti tämän oikeuslinjan lopullisesti virallisessa vuosikirjapäätöksessään KHO:2021:149 (annettu 27.10.2021). Päätöksessä asetettiin ehdoton kielto vaalin toimittamiselle osissa tai sen keinotekoiselle paloittelukselle kesken vaalikauden. Vaali menettää suhteellisen luonteensa, jos kunnan toimielimen paikkoja täytetään erillisinä menettelyinä, sillä tällöin enemmistöryhmät voivat vääristää poliittiset voimasuhteet edukseen. Kun jaettavana on sekä varsinaisia että varajäsenpaikkoja, ne on poikkeuksetta laskettava ja valittava yhtenäisenä kokonaisuutena.

Vaatimukset

Edellä mainittuun vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön viitaten vaadimme, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumoaa Pelkosenniemen kunnanvaltuuston 15.6.2026 tekemän vaalipäätöksen (45 §) lainvastaisena ja muotovirheellisenä, koska menettelyssä on sivuutettu suhteellisen vaalin jakamattomuus ja loukattu vähemmistösuojaa.

Rovaniemi, 22. kesäkuuta 2026

Matti Torvinen

Varatuomari, Laura Lakson avustaja